

Olsztyn, dnia 26 lipca 2019 r.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
Artur Chojecki

FK-IV.431.24.2019

**Szanowny Pan
Marian Świerszcz
Starosta Olecki
ul. Kolejowa 32
19-400 Olecko**

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Starostwie Powiatowym w Olecku, ul. Kolejowa 32, 19-400 Olecko, NIP: 8471394480, REGON: 790675565.

W okresie objętym kontrolą oraz w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych stanowiska pełnili:

- **Pan Marian Świerszcz** – Starosta, wybrany na kolejną kadencję Uchwałą Rady Powiatu w Olecku Nr I/3/2018 z dnia 22 listopada 2018 r.
- **Pan Marek Dobrzyń** – wybrany na stanowisko nieetatowego Wicestarosty Oleckiego Uchwałą Nr I/4/2018 Rady Powiatu w Olecku z dnia 22 listopada 2018 r.
- **Pan Kazimierz Iwanowski** – Wicestarosta, wybrany na stanowisko Uchwałą Rady Powiatu w Olecku Nr II/5/2014 z dnia 12 grudnia 2014 r.
- **Pan Edward Adamczyk** – Sekretarz Powiatu, zatrudniony na podstawie umowy o pracę od dnia 21 marca 2016 r. (nadzorujący bezpośrednio osobę odpowiedzialną za realizację zdania).

[akta kontroli str. 29-35]

Osobą odpowiedzialną za realizację zadania objętego kontrolą był inspektor zatrudniony w Wydziale Organizacyjnym, nad którym bezpośredni nadzór sprawował Sekretarz.

[akta kontroli str. 36-37]

Kontrolę przeprowadził zespół pracowników Warmińsko - Mazurskiego Urzędu

Wojewódzkiego w Olsztynie, Wydział Finansów i Kontroli, Oddział prowadzenia i koordynacji kontroli, w składzie:

- **Dorota Kusiewicz-Lauter** – inspektor wojewódzki – przewodnicząca zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 2/2015 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-VI.0030.536.2019 z dnia 31 maja 2019 r. (uczestniczyła w czynnościach kontrolnych przez cały okres kontroli, tj. od 3 do 5 czerwca 2019 r.),
- **Iwona Zajac** – inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, legitymacja służbowa nr 3/2015 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, upoważnienie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego Nr FK-IV.0030.537.2019 z dnia 31 maja 2019 r. (uczestniczyła w czynnościach kontrolnych w dniu 3 czerwca 2019 r.).

[akta kontroli str. 25-28]

Kontrolę rozpoczęto 3 czerwca 2019 r. i zakończono 5 czerwca 2019 r., co zostało odnotowane w Książce kontroli Starostwa Powiatowego w Olecku pod pozycją 2/2019.

[akta kontroli str. 1]

Przedmiotem kontroli była realizacja przez powiat (w porozumieniu z gminami albo samodzielnie) zadań zleconych z zakresu administracji rządowej polegających na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w związku z wytycznymi Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości z dnia 27 lutego 2019 r. oraz 8 kwietnia 2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019. Kontrolą zostały objęte również punkty, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna.

[akta kontroli str. 1, 12-24]

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2017 r., poz. 2234), w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2019 poz. 294), zwanej dalej „ustawą”.

Starosta Olecki upoważnił inspektora zatrudnionego w Wydziale Organizacyjnym do udzielania informacji i wyjaśnień, udostępniania dokumentów związanych z niniejszą kontrolą oraz wzięcia udziału w oględzinach punktów.

[akta kontroli str. 37]

Na podstawie ustaleń kontroli działalność jednostki kontrolowanej ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Powyższa ocena wynika z następujących ustaleń i ocen dokonanych w poszczególnych

obszarach (zagadnieniach) objętych kontrolą:

1) Organizacja systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, w szczególności:

a) obsada punktów i współpraca z wykonawcami.

Stosownie do art. 8 ust. 2 ustawy, na każdy powiat przypada liczba punktów odpowiadająca mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy.

W myśl art. 11 ust. 1a ustawy, jeżeli na powiat przypadają dwa punkty (co miało miejsce w przypadku powiatu oleckiego), adwokatom lub radcom prawnym powierza się prowadzenie jednego punktu, a prowadzenie drugiego powierza się organizacji pozarządowej, która udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie w tym punkcie w zakresie czasowym wskazanym w umowie.

Zgodnie z powyższym, Starostwo Powiatowe w Olecku w roku 2019 uruchomiło 2 punkty, z czego jeden prowadzony przez Powiat, w którym usługi świadczą adwokaci i radcy prawni, co do drugiego - pierwotnie przeznaczonego na świadczenie usług przez organizację pozarządową, z uwagi na unieważnienie konkursu, uruchomiono procedurę z art. 10 ustawy. Do udzielania porad w ww. punkcie dziekani samorządów prawniczych wytypowali odpowiednich adwokatów i radców prawnych.

Lokalizacja punktów oraz harmonogram pracy zostały określone przez Starostę Oleckiego, m.in. w ogłoszeniu o konkursie, w umowach z adwokatami, w porozumieniu z gminami i przedstawiały się następująco:

- 1) punkt stały, w którym usługi nieodpłatnej pomocy prawnej świadczone są przez adwokatów i radców prawnych wyznaczonych przez Okręgową Radę Adwokacką w Białymstoku i Okręgową Izbę Radców Prawnych w Białymstoku; zlokalizowany w budynku Starostwa Powiatowego w Olecku, ul. Kolejowa 32, 19-400 Olecko; czynny 5 dni w tygodniu, tj. w poniedziałek i czwartek w godz. od 11.00-15.00, we wtorek od 11.30-15.30, środa i piątek od 8.30-12.30.
- 2) punkt mobilny zlokalizowany w Samorządach Gminnych Powiatu Oleckiego (Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki) – punkt obsługiwany przez adwokatów i radców prawnych wyznaczonych przez Izbę Adwokacką i Okręgową Izbę Radców prawnych w trybie art. 10 ustawy, w związku z unieważnieniem konkursu ofert.
 - Urząd Gminy Kowale Oleckie, ul. Kościuszki 44, 19-420 Kowale Oleckie – poniedziałek w godz. 10.00-14.00 (radca prawny), czwartek w godzinach 11.30-15.30 (radca prawny);
 - Urząd Gminy w Wieliczkach, ul. Lipowa 53, 19-404 Wieliczki – wtorek w godz. 11.30-15.30 (adwokat);
 - Urząd Gminy w Świętajnie – Świętajno 104, 19-411 Świętajno, - środa w godz. 8.00-12.00 (radca prawny), piątek w godzinach 8.30-12.30 (adwokat).

[akta kontroli str. 5-6]

W 2019 pomoc świadczona była na podstawie porozumienia zawartego w dniu 12 października 2018 r. pomiędzy Powiatem a Gminami: Świątajno, Kowale Oleckie i Wieliczki.

[akta kontroli str. 252-255]

W celu powierzenia prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnych porad obywatelskich organizacji pozarządowej, Zarząd Powiatu Oleckiego ogłosił w dniu 26 października 2018 r. otwarty konkurs ofert „na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej na terenie Powiatu Oleckiego w 2019 r.” Zgodnie z art. 11 ustawy, do prowadzenia przez organizacje pozarządowe przewidziano 1 punkt.

Przedmiotowe ogłoszenie zawierało: informacje o rodzaju zadania, wysokości środków publicznych przeznaczonych na jego realizację, zasadach przyznania dotacji, terminach, miejscu i warunkach realizacji zadania, terminie i sposobie składania ofert, trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert. Ustalono, iż wskazany w ogłoszeniu zakres otwartego konkursu ofert obejmował powierzenie prowadzenia 1 punktu przeznaczonego na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Starosta Olecki – uwzględniając nowy podział usług wprowadzony ustawą z dnia 15 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej i edukacji prawnej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 1467), zwanej dalej „ustawą nowelizacyjną” – odrębnie określił wymagania dla powierzenia prowadzenia punktu w roku 2019, jakie powinna spełniać organizacja pozarządowa w przypadku udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Ponadto, jako jeden z warunków otwartego konkursu ofert, wskazano na możliwość wydłużenia czasu trwania dyżurów do 5 godzin we wszystkich punktach na obszarze powiatu oleckiego, a także udzielania porad poza punktem lub za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową lub osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się. Stwierdzono również, iż powiat uwzględnił w warunkach konkursu realizację zadania z zakresu edukacji prawnej.

Zgodnie z pkt. VI ppkt. 1-2 ogłoszenia, procedura rozpatrywania ofert obejmowała: ocenę formalną oraz ocenę merytoryczną złożonych ofert. Jednym z elementów ogłoszenia były opracowane w formie punktowej kryteria oceny formalnej i merytorycznej ważne ze względu na specyfikę zadania konkursowego. Każdemu wskaźnikowi podlegającemu ocenie przypisano skalę punktów, jaką można otrzymać za daną kategorię. W ogłoszeniu wskazano, w jaki sposób będzie dokonywana ocena ofert z zastosowaniem wybranych kryteriów oraz przypisanych im punktów.

[akta kontroli str. 148-173]

W związku z ogłoszeniem przez Zarząd Powiatu w Olecku otwartego konkursu wpłynęły 3

oferty złożone przez 3 nw. organizacje pozarządowe, tj.

- Fundację Togatus Pro Bono – Olsztyn (oferta obejmowała nieodpłatną pomoc prawną oraz zadania z zakresu edukacji prawnej),
- Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego – Kraków (oferta obejmowała nieodpłatną pomoc prawną, nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, zadania z zakresu edukacji prawnej),
- Stowarzyszenie Inicjatywa na Rzecz Praw i Ochrony Obywateli – Olsztyn (oferta obejmowała nieodpłatną pomoc prawną, zadania z zakresu edukacji prawnej).

[akta kontroli str. 170-173]

Zarząd Powiatu Oleckiego na posiedzeniu w dniu 03.12.2018 r. Uchwałą Nr 4/2018 unieważnił konkurs na realizację zadania ze względu na to, że żadna z 3 złożonych ofert nie spełniała wymogów zawartych w ogłoszeniu o konkursie z dnia 25.10.2018 r. Powyższa sytuacja skutkowałą koniecznością zastosowania przez Starostę Oleckiego procedury, o której mowa w art. 10 ust. 2 ustawy, tj. w przypadku niezawarcia porozumienia do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok, którego dotyczy to porozumienie, starosta przekazuje dziekanom informacje w zakresie określonym w art. 9 ust. 1 pkt 1 lit. a, d oraz e albo ust. 3. Na podstawie tych informacji dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan okręgowej izby radców prawnych wskazuje odpowiednio adwokatów lub radców prawnych, do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej – o czym mowa w pkt 2a.

[akta kontroli str. 69-70]

W toku czynności kontrolnych stwierdzono że w dniu 23 maja 2019 r. został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację w 2019 r. zadania publicznego Powiatu Oleckiego z zakresu edukacji prawnej. Konkurs obejmował działania edukacyjne zmierzające do zwiększenia świadomości prawnej społeczeństwa dotyczące w szczególności: upowszechniania wiedzy o prawach i obowiązkach obywateli, działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawnej, mediacji, o sposobach polubownego rozwiązywania sporów, możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa oraz dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W warunkach ww. konkursu uwzględniono zasady przyznawania dotacji, termin i warunki realizacji zadania, termin i miejsce składania ofert (14 czerwca 2019 r.). Określono ponadto tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert, termin dokonania wyboru oferty (do 31 lipca 2019 r.), a także kwotę dotacji w wysokości 3.960,00 zł. Zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy, dotacja o której mowa w art. 19 ust. 1 ustawy, w wysokości 3% jest przekazywana na realizację zadań z zakresu edukacji prawnej powierzonej organizacji pozarządowej w trybie art. 11 ust. 7 ustawy.

Zarząd Powiatu Oleckiego, ogłaszając konkurs ofert, powołał się na wytyczne zawarte w art. 11 ust. 2 i art. 13 ust. 1,2,3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U z 2019 r. poz. 688), Program współpracy Powiatu Oleckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionym w art. 3 ust.3 ustawy o

działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2019 r., stanowiącym załącznik do uchwały nr XLIV/263/2018 Rady Powiatu w Olecku z dnia 25 października 2018 r. oraz Wieloletniego programu Współpracy (j.w.), stanowiącego załącznik do Uchwały nr XXIV/128/2016 Rady Powiatu w Olecku z dnia 30 listopada 2016 r. oraz w związku z art. 15 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej.

[akta kontroli str. 71-92]

Z informacji pozyskanych podczas czynności kontrolnych wynika, że o konieczności przeprowadzenia dodatkowego konkursu w dniu 6 marca 2019 r, powiadomiono pracownika Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

[akta kontroli str. 71]

W tym miejscu należy jednak wskazać przepis art. 11 ust. 2a ustawy, zgodnie z którym, w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ust. 2 (organizację pozarządową wyłania się corocznie w otwartym konkursie ofert), mogą być składane oferty na powierzenie prowadzenia punktu przeznaczonego na:

- 1) udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego albo
- 2) udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W ust. 7 ww. artykułu czytamy, że: Organizacja pozarządowa zapewnia udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na podstawie umowy zawartej z powiatem, do której stosuje się odpowiednio przepisy art. 6 ust. 2 pkt1, 1a i 3-6b. W ramach umowy, organizacji pozarządowej powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt, w szczególności w formach, o których mowa w art. 3b ust. 2 ustawy. W umowie starosta może określić preferowane formy realizacji zadań z zakresu edukacji prawnej.

I choć z ww. przepisu wynika, że organizacji pozarządowej, w ramach umowy, powierza się jednocześnie zadania z zakresu edukacji prawnej, to już w zakresie tematyki i formy realizacji przedsięwzięć edukacyjnych ustawodawca nie wprowadziła żadnego ograniczenia. Oznacza to, że organy administracji publicznej mogą realizować to zadanie samodzielnie, w ramach umowy z organizacją pozarządową na prowadzenie punktu pomocy prawnej lub poradnictwa obywatelskiego czy też na zasadach określonych w art. 15 ustawy.

[akta kontroli str. 389-392]

Na podstawie analizy porozumienia z gminami, ogłoszenia o konkursie, umów z radcami/adwokatami oraz wyjaśnień Starosty Oleckiego z dnia 4 czerwca 2019 r., znak: OR.032.32.2.2019, w przedmiocie braku wniosków, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy

stwierdza się, że w stosunku do żadnego z punktów nie określono specjalizacji i nie wprowadzono do ich harmonogramu dyżuru w zakresie jednego rodzaju usług.

[akta kontroli str. 96]

Starosta Olecki, mając na uwadze zorganizowanie dwóch punktów na terenie swojego powiatu, tj. punktu npp, zawarł w dniu 28 grudnia 2018 r. umowy z adwokatami, radcami prawnymi oraz z osobami ich zastępującymi, wyznaczonymi przez Okręgową Radę Adwokacką w Białymstoku i Radę Okręgową Izby Radców Prawnych w Białymstoku. Na podstawie ww. umów zorganizowano obsługę punktów w powiecie oleckim. Analiza przedmiotowych umów wykazała, że stałym zastępcą adwokata i radcy prawnego jest inny adwokat i radca prawny.

[akta kontroli str. 244-251]

W związku z powyższym należy stwierdzić, że z końcem 2018 r. Starostwo Powiatowe w Olecku było organizacyjnie przygotowane do obsługi punktu npp. Zgodnie z udzieloną przez Starostę Oleckiego informacją (popartą listą obecności) ww. punkty zostały uruchomione z początkiem 2019 r., tj. 2 stycznia 2019 r.

W toku czynności kontrolnych, w przedmiocie prowadzonych przez starostę czynności monitorujących, zadano następujące pytania, tj.:

- w jaki sposób starosta monitorował punktualność dyżurów – mając przy tym na względzie wyniki z pola 7 cz. B Karty pomocy?
- w jaki sposób monitorowano sposób świadczenia usług przez osoby uprawnione zgodnie z ustawą oraz z umową (w tym zastępstwa)?

[akta kontroli str. 93-98]

Pracownik do powyższych pytań odniósł się w ten sposób że, cyt. „*Starosta Olecki zawarł ustną umowę z Sekretarzami Gmin Kowale Oleckie, Świątajno i Wieliczki dotyczącą monitorowania świadczenia usług, w tym punktualności dyżurów. Do chwili obecnej ewentualne spóźnienia (w roku 2019 nie stwierdzono) były zgłaszane przez adwokatów czy radców prawnych drogą telefoniczną. Ponadto każdy z radców prawnych czy adwokatów podpisuje listę obecności w danym dniu, którą udostępnia i przechowuje Sekretarz Gminy.*

Natomiast monitorowanie bieżące sposobu świadczenia usług sprawowane jest przez Wójta i Sekretarz Gminy, natomiast w Starostwie Powiatowym w Olecku przez Starostę i Sekretarza Powiatu. Ewentualne zastępstwa, zgodnie z umową, Wykonawca jest zobowiązany zgłosić Zamawiającemu w terminie co najmniej 3 dni telefonicznie lub pocztą elektroniczną o niemożności pełnienia dyżuru w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej”. Stwierdzono, że sobą zastępującą adwokata/radcę prawnego był inny adwokat lub radca prawny.

Oświadczono również, że w okresie objętym kontrolą w powiecie oleckim nie wystąpiły przypadki rozwiązania umów w wykonawcami, na skutek nieprawidłowości w świadczeniu usług.

[akta kontroli str. 89]

Występując z zapytaniem odnośnie zastępstw chciano w ten sposób wskazać na stanowisko Ministerstwa Sprawiedliwości, a także art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy, który stanowi, że

w punktach prowadzonych przez osoby rekomendowane przez samorządy prawnicze, osobą co do zasady zastępująca adwokata lub radcę prawnego jest inny adwokat lub radca prawny (i tak było w przypadku kontrolowanej jednostki). Natomiast zgodnie z ustawą zastępowanie adwokata lub radcy prawnego przez aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego jest możliwe „w szczególnie uzasadnionych przypadkach”, zatem jako odstępstwo powinno mieć charakter incydentalny. Nie jest zatem dopuszczalne, ustanowienie aplikanta stałym zastępcą adwokata lub radcy prawnego w tego typu punktach.

b) upowszechnianie usług wśród mieszkańców powiatu:

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy, Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Mając powyższe na uwadze, Starosta Olecki realizował ww. obowiązek w okresie objętym kontrolą w następujący sposób:

- 1) zamieszczono na stronie internetowej powiatu oleckiego, na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Olecku, jak również na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Olecku plakat informacyjny nt. nieodpłatnej pomocy prawnej, wskazując zmiany wprowadzone ustawą nowelizacyjną, w tym dotyczące poszerzenia od 1 stycznia 2019 r. grona osób oraz katalogu usług świadczonych na podstawie ustawy. Informacje obejmowały również dane w zakresie numerów telefonów do umawiania terminów wizyt, osób świadczących nieodpłatne porady prawne oraz harmonogramu działania punktów z podaniem dni i godzin dyżurów,
- 2) zwrócono się do wójtów / burmistrzów o zamieszczenie informacji nt. nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na stronach internetowych urzędów gmin / miast.

[akta kontroli str. 38-46]

Ponadto Starosta Olecki w wyjaśnieniach z dnia 4 czerwca 2019 r., znak: OR.032.32.2019 wskazał że, cyt. „(...) w celu upowszechnienia wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w dniu 23 maja 2019 r. został ogłoszony otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego w zakresie edukacji prawnej w 2019 r. Termin składania ofert upływa 14 czerwca 2019 r., i po tym terminie zostanie podjęta decyzja co do szerszego rozpropagowania informacji dotyczących rozpowszechniania wiedzy wśród mieszkańców powiatu o działalności NPP”.

W roku 2018 wyłoniona w drodze konkursu organizacja pozarządowa - Fundacja Togatus Pro Bono z Olsztyna, w związku z realizacją zadania publicznego pn. „Prowadzenie punktu nieodpłatnej pomocy prawnej” wydała 4 biuletyny, których przedmiotem były elementarne aspekty wiedzy prawnej oraz zagadnienia najczęściej pojawiające się podczas konsultacji prawnych. Opracowała również ulotki i plakaty informacyjne.

Fundacja prowadziła również cykl konwersacji w szkołach podległych powiatowi, tj. Zespole Szkół Licealnych i Zawodowych, Zespole Szkół Technicznych, I Liceum Ogólnokształcącym

w Olecku. Zostało zrealizowanych 18 godzin. Ponadto na stronie internetowej Fundacji zamieszczane są na bieżąco treści edukacyjne. Fundacja przeprowadziła II edycję Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Konstytucji i o Samorządzie Terytorialnym „Tędy na Prawo. Konkurs był kierowany do uczniów szkół ponadgimnazjalnych”.

[akta kontroli str. 40-45, 47-65]

Analiza cz. B kart pomocy pozwala stwierdzić, że osoby zainteresowane informację o działalności punktów, w których są świadczone nieodpłatne porady prawne, pozyskiwały głównie od innych klientów punktów, przez Internet i z zamieszczonych plakatów.

[akta kontroli str. 273-274]

Analizując podjęte przez Starostę w 2019 r. działania promocyjne należy stwierdzić, że rozpowszechnianie wiedzy nt. systemu NPP, z uwagi na niewyłonienie organizacji pozarządowej, ograniczało się jedynie do przekazu internetowego, który nie jest wystarczającą formą dotarcia do różnych grup społecznych, w tym niepełnosprawnych, starszych, czy też wykluczonych cyfrowo. Również Ministerstwo Sprawiedliwości oraz Najwyższa Izba Kontroli wskazują na konieczność wzmożenia działań mających na celu informowanie szerokiego kręgu osób o możliwości uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej, w tym z wykorzystaniem innych niż Internet środków przekazu, jako skuteczne wskazuje się tu na audycje w mediach lokalnych, szeroko dystrybuowane poradniki, ulotki, plakaty, spotkania z młodzieżą czy też seniorami.

W powyższym obszarze badaniem objęto również podnoszenie świadomości służb publicznych o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej, poprzez podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie katalogu usług i osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Powyższe umotywowane zostało stanowiskiem Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości wyrażonym w piśmie z dnia 27.02.2019 r., znak: DSF-XI.692.30.2019 skierowanym do Wojewodów, gdzie wskazano, iż „(...) istotne jest podnoszenie świadomości samych służb publicznych o systemie. Odnotowano bowiem przypadki, w których wiedzy o możliwości skorzystania z darmowych porad prawnych nie posiadali pracownicy Ośrodków Pomocy Społecznej. Dlatego też zasadne jest podjęcie działań o charakterze informacyjnym w zakresie usług i katalogu osób uprawnionych do skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zarówno wśród pracowników, m.in. gminnych ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie, jak i przedstawicieli innych służb. Szczególnie istotne jest promowanie wiedzy wśród podmiotów świadczących nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne innego typu, wskazanych na liście, o której mowa w art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy, o których należy poinformować osobę uprawnioną w przypadkach wskazanych w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. gdy problem nie może być w całości lub części rozwiązany w drodze porady prawnika lub doradcy obywatelskiego (...).”

Kontrola wykazała, że 31.01.2019 r. odbyło się spotkanie z Naczelnikami Wydziałów Starostwa Powiatowego w Olecku, tj. Wydziału Organizacyjnego, Finansowego, Architektury i Budownictwa, Komunikacji i Transportu, Środowiska i Rolnictwa, Geodezji i Nieruchomości, Edukacji, Kultury Sportu i Promocji, a także Dyrektorami jednostek organizacyjnych powiatu, tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Domu Pomocy

Spółecznej „Zacisze” w Kowlach Oleckich, Powiatowego Zarządu Dróg w Olecku, Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Długoterminowej Olecko Kolonia, Zespołu Szkół Licealnych i Zawodowych w Olecku, Zespołu Szkół Technicznych w Olecku, I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Olecku, Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla dzieci głuchych im. św. Filipa Smaldone w Olecku, Powiatowego Centrum Wspierania Edukacji w Olecku, w tym Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej i Powiatowej Biblioteki Pedagogicznej, Centrum Administracyjnego Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Olecku.

Podczas spotkania poinformowano, że od 01.01.2019 r. obowiązują nowe przepisy ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, a wraz z nimi zmienia się katalog osób i usług świadczonych w zakresie nieodpłatnych porad prawnych. Wskazano, gdzie są zlokalizowane punkty, w których będą świadczone usługi, gdzie można pozyskać podstawowe informacje, a także wskazano osoby, którym powierzono świadczenie pomocy prawnej na terenie powiatu oleckiego.

[akta kontroli str. 40-46]

Podejmowanie działań przez starostów w powyższym zakresie wpłynie pozytywnie na jakość udzielonej pomocy osobom, które zgłoszą się do instytucji publicznej po poradę, bowiem - jak zaznaczył Minister Sprawiedliwości - w momencie posiadania przez służby publiczne wiedzy nt. systemu nieodpłatnej pomocy prawnej, możliwe będzie umiejętne przekierowywanie obywateli z innych systemów wsparcia, a uzyskana w ten sposób pomoc będzie miała charakter interdyscyplinarny.

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępną dla mieszkańców powiatu, która obejmuje w szczególności:

- 1) poradnictwo rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, z zakresu pomocy społecznej, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w ramach interwencji kryzysowej, dla bezrobotnych, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także z zakresu praw konsumentów, praw dziecka, praw pacjenta, ubezpieczeń społecznych, prawa pracy, prawa podatkowego, dla osób w sporze z podmiotami rynku finansowego i inne (art. 8a ust.1 pkt 1 ustawy);
- 2) nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie ze wskazaniem punktów i dyżurów wraz z ich specjalizacją, o ile została określona (art. 8a ust.1 pkt.2 ustawy).

W myśl art. 8a ust. 2 ustawy lista, o której mowa w ust. 1, zawiera dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa uporządkowane według tematyki poradnictwa, w tym jednostek publicznych, jednostek niepublicznych działających na zlecenie oraz jednostek prowadzących działalność pożytku publicznego działających na zlecenie, którym powierzono zadania z zakresu poradnictwa specjalistycznego na podstawie odrębnych przepisów, obejmujące informacje o nazwie jednostek, zakresie poradnictwa, adresach i danych kontaktowych, w tym o stronach internetowych i numerach telefonicznych, dniach i godzinach działalności oraz kryteriach dostępu do usługi.

Przykładowy wzór listy jednostek nieodpłatnego poradnictwa został opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i zamieszczony na stronie internetowej dedykowanej systemowi nieodpłatnej pomocy prawnej (<https://darmowapomoc.prawna.ms.gov.pl/>).

W powyższym obszarze ustalono, iż Starostwo Powiatowe w Olecku wywiązało się z obowiązku, o którym mowa w art. 8a ust. 1 ustawy i opracowało listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu oleckiego. Przedmiotowa lista zawiera wykaz jednostek świadczących poradnictwo: rodzinne, psychologiczne, pedagogiczne, w sprawie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień, w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, z zakresu praw konsumentów, zdrowotne. Dane jednostek nieodpłatnego poradnictwa zostały uporządkowane według tematyki poradnictwa, zgodnie z ust. 2 ww. artykułu ustawy. W przedmiotowej liście uwzględniono również dane instytucji o zasięgu ogólnopolskim.

[akta kontroli str. 140-147]

Stwierdzono, że na dzień kontroli, tj. 3 czerwca 2019 r., zgodnie z art. 8a ust. 4 pkt 3 ustawy, przedmiotowa lista była umieszczona na stronie BIP Starostwa Powiatowego w Olecku, na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa Powiatowego w Olecku, a także na tablicach ogłoszeń, w punktach, w których są udzielane porady prawne. Została również udostępniona na stronach internetowych urzędów gmin na obszarze powiatu oleckiego.

Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa zostanie rozpowszechniona w środkach masowego przekazu po I półroczu 2019 r.

[akta kontroli str. 97, 106-129]

Stosownie do art. 8 ust. 4 ustawy, udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się według kolejności zgłoszeń, po umówieniu terminu wizyty. Zgodnie z art. 8 ust. 5 ustawy, zgłoszeń dokonuje się telefonicznie pod numerem telefonu wskazanym przez starostę. Na mocy ww. artykułu możliwe jest również udostępnienie przez starostę zapisów na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

Kontrola wykazała, że w powiecie oleckim od 1 stycznia 2019 r. został uruchomiony numer telefonu służący do zgłoszeń na wizyty – 87 739 18 73. Powyższy numer telefonu jest przypisany do pracownika Wydziału Obsługi zajmującego się, zgodnie z zakresem czynności, m.in. prowadzeniem spraw związanych z nieodpłatną pomocą prawną. Numer został podany do publicznej wiadomości, tj. w BIP Starostwa Powiatowego w Olecku oraz Urzędach Gmin, m.in. Kowale Oleckie, Świętajno, Wieliczki oraz na tablicach ogłoszeń ww. Urzędów.

Udzielanie porad odbywa się na bieżąco, jest również możliwość wcześniejszego umówienia wizyty poprzez uruchomiony numer telefonu. Starostwo Powiatowe w Olecku na wykupioną licencję programu do obsługi NPP – www.enpp.pl, w którym istnieje możliwość umówienia wizyty w danym dniu i o określonej godzinie. Do powyższego programu podgląd mają

adwokaci i rady prawni świadczący npp w 2 uruchomionych punktach (Starostwo Powiatowe w Olecku, Urzędy Gminy w Kowalach Oleckich, Świątynie i Wieliczkach).

Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, starosta umożliwił zapisy na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy pod adresem: e-mail zarzad@powiat.olecko.pl

[akta kontroli str. 38-43]

c) organizowanie wizyt dla mieszkańców o różnych potrzebach;

Zgodnie z art. 8 ust. 8 ustawy, osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, o których mowa w ustawie o języku migowym i innych środkach komunikowania się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, z wyłączeniem nieodpłatnej mediacji, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia, osobom o którym mowa powyżej nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie może być świadczone:

- w miejscu zamieszkania;
- poza punktem w miejscu wyposażonym w urządzenia ułatwiające porozumiewanie się z osobami doświadczającymi trudności w komunikowaniu się;
- poza punktem, w miejscu w którym zapewnia się możliwość korzystania z pomocy tłumacza migowego.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, że w okresie objętym kontrolą do Starostwa Powiatowego w Olecku nie wpłynęło żadne zgłoszenie od osób z niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osób doświadczających trudności w komunikowaniu się. W związku z czym, nie świadczone usług nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w którejkolwiek z ww. form. Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, osoby niepełnosprawne mają dodatkowo zagwarantowane udogodnienia w postaci dzwonka umieszczonego przy wejściu do budynku oraz elektrycznego przyściennego krzesła usytuowanego na niskim parterze.

[akta kontroli str. 41, 46]

Ustalono, że zagadnienia dotyczące świadczenia usług osobom niepełnosprawnym ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, znalazły swoje odzwierciedlenie m.in. w:

- umowach na świadczenie npp zawartych z adwokatami i radcami prawnymi, w których zawarto zapis w brzmieniu, cyt. „osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1824), może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na

- odległość – koszty ewentualnego dojazdu w celu udzielenia pomocy poza punktem będą obciążać adwokata/radcę prawnego,
- liście, o której mowa w art. 8a ust 1 ustawy,
 - kartach informacyjnych poradnictwa.

[akta kontroli str. 133-138, 238-251]

Mając na uwadze postanowienie art. 9 ust. 1 ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, który stanowi że organ administracji publicznej jest zobowiązany do udostępnienia usługi pozwalającej na komunikowaniu się, w tym wypadku również na zapisanie się na wizytę, zwrócono się z zapytaniem, czy Starostwo udostępniło osobom z trudnościami w komunikowaniu się zapisy w innych formach niż telefon.

Jak wynika z wyjaśnień Starosty Oleckiego urząd umożliwił zapisy na wizyty za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy pod adresem: e-mail zarząd@powiat.olecko.pl.

Analiza treści ogłoszonego konkursu wykazała, że w dziale III pkt 9 uwzględniono zapis dotyczący asysty poradniczej dedykowanej osobom, które potrzebują wsparcia w realizacji zaleceń wynikających z otrzymanej porady.

[akta kontroli str. 150]

Do ustaleń poczynionych nie wnosi się uwag, a zagadnienie ocenia się pozytywnie.

d) dostępność dyżurów dla mieszkańców pod względem czasu i miejsca;

Na podstawie przeprowadzonej analizy dyżurów stwierdza się, że nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie udzielane są w punktach w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy. Godziny dyżurów w poszczególnych punktach przedstawiały się następująco:

1. punkt stały, zlokalizowany w budynku Starostwa Powiatowego w Olecku, czynny 5 dni w tygodniu, tj. w poniedziałek i czwartek w godz. od 11.00-15.00, we wtorek od 11.30-15.30, środa i piątek od 8.30-12.30.
2. punkt mobilny zlokalizowany w Samorządach Gminnych z Powiatu Oleckiego (Kowale Oleckie, Świątajno, Wieliczki):
 - Urząd Gminy Kowale Oleckie - poniedziałek w godz. 10.00-14.00, czwartek w godzinach 11.30-15.30
 - Urząd Gminy w Wieliczkach – wtorek w godz. 11.30-15.30;
 - Urząd Gminy w Świątajnie – środa w godz. 8.00-12.00, piątek w godzinach 8.30-12.30.

[akta kontroli str. 137-138]

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że sposób organizacji dyżurów w punkcie npp zapewniał dostęp do pomocy w przedziałach czasowych, zarówno przed jak i po południu, tj. pomiędzy godziną 8.00 a 15.30., dodatkowo biorąc pod uwagę zapotrzebowanie mieszkańców, drugi punkt został rozlokowany w 3 miejscowościach, aby zapewnić mieszkańcom lepszy i szybszy dostęp do świadczonych usług.

Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, do Samorządów Gminnych - w czasie konstruowania porozumienia – zostało wysłane zapytanie dotyczące dni godzin

przyjęć dogodnych dla mieszkańców. Otrzymano potwierdzenie telefoniczne i zawarto stosowne porozumienie.

Decyzję o usytuowaniu punktów w ww. lokalach były uzgadnianie w Wójtami i Sekretarzami Gmin, podczas których brano pod uwagę również połączenia komunikacyjne przyległych miejscowości.

[akta kontroli str. 99]

Jak ustalono, na terenie powiatu oleckiego nie zaistniała potrzeba, o której mowa w art. 8 ust. 6 ustawy, tj. wydłużenia czasu trwania dyżuru do co najmniej 5 godzin dziennie we wszystkich punktach na obszarze powiatu. Jak oświadczył pracownik odpowiedzialny za realizację zadania, nie odnotowano przypadków nieobsłużenia osoby w danym dniu, gdyż wizyty odbywają się na bieżąco.

[akta kontroli str. 99]

Kontrola wykazała, że wszystkie punkty (2), w których była świadczona nieodpłatna pomoc prawna na terenie powiatu oleckiego zostały usytuowane w lokalach, do których tytuł prawny – w ramach własnych zasobów - posiada odpowiednio powiat (dot. budynku Starostwa) oraz gmina (dot. budynków ww. Urzędów Gmin).

W oparciu o przeprowadzoną analizę części B kart pomocy stwierdzono, że w opinii osób uprawnionych lokale, w którym usytuowano punkty npp w Olecku są dogodnie położone.

[akta kontroli str. 273]

Podczas czynności kontrolnych dokonano również weryfikacji liczby udzielonych porad w dwóch porównywalnych okresach, tj. styczeń – kwiecień 2018 i 2019 r.

Liczba udzielonych porad w punktach usytuowanych na terenie powiatu oleckiego, tj.:

a) Styczeń – kwiecień 2018 r. - **209** porad (w 2018 r. – 574, z tego 301 w Starostwie Powiatowym w Olecku i 273 w punkcie mobilnym):

— liczba udzielonych porad w punkcie w Starostwie Powiatowym w Olecku – 112,

— liczba udzielonych porad w punkcie mobilnym – 97 (w tym: Urząd Gminy Kowale Oleckie – 40, Urząd Gminy w Świątajnie – 40, Urząd Gminy w Wieliczkach – 17).

b) Styczeń - kwiecień 2019 r. **164** porady

— liczba udzielonych porad w punkcie w Starostwie Powiatowym w Olecku – 126,

— liczba udzielonych porad w punkcie mobilnym – 38 (w tym: Urząd Gminy Kowale Oleckie – 25, Urząd Gminy w Świątajnie – 12, Urząd Gminy w Wieliczkach – 1).

[akta kontroli str. 256, 265]

Podsumowując liczbę udzielonych porad - w porównywalnym na dzień kontroli okresie, tj. styczeń – kwiecień roku 2018 i 2019 - należy stwierdzić, że liczba udzielonych porad w 2018 r. była o 45 większa, aniżeli w tym samym okresie w roku 2019. I choć nastąpił nieznaczny wzrost liczby porad udzielanych w punkcie usytuowanym w budynku Starostwa (ze 112

do 126), to jednocześnie odnotowano spadek liczby porad udzielanych w punkcie mobilnym, tj. z 97 do 38 porad.

Być może wpływ na tak niewielkie zainteresowanie poradami w punkcie mobilnym ma ograniczony zakres działań promocyjnych starosty, odwołujący się jedynie do przekazu internetowego, a także brak na rynku wyłonionych w drodze konkursu organizacji pozarządowych, które zwykle przejmowały inicjatywę w zakresie promowania działań dotyczących rozpowszechniania wiedzy nt. nieodpłatnych porad prawnych.

Na podstawie wyjaśnień Starosty Oleckiego z dnia 4 czerwca 2019 r., znak: OR.032.32.2019 w przedmiocie braku wniosków, o których mowa w art. 9 ust. 2 ustawy stwierdza się, że na terenie powiatu oleckiego nie funkcjonuje punkt posiadający określoną specjalizację lub w którym wprowadzono dyżury w zakresie jednego rodzaju usług.

[akta kontroli str. 62-67, 83-97, 187-200, 245-254]

e) wyposażenie lokalu:

W celu sprawdzenia lokali, w których jest prowadzona nieodpłatna pomoc prawna, 5 czerwca 2019 r., kontroler W-M Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w obecności inspektora zatrudnionego w Wydziale Organizacyjnym Starostwa Powiatowego w Olecku, dokonał oględzin lokali z terenu powiatu oleckiego, w których usytuowane zostały 2 punkty udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, tj.:

1. punkt usytuowany w budynku Starostwa Powiatowego w Olecku, ul. Kolejowa 32, 19-400 Olecko;
2. punkt mobilny zlokalizowany w Samorządach Gminnych Powiatu Oleckiego, tj. w :
 - Urzędzie Gminy w Kowalach Oleckich, ul. Kościuszki 44, 19-420 Kowale Oleckie,
 - Urzędzie Gminy w Wieliczkach, ul. Lipowa 53, 19-404 Wieliczki,
 - Urzędzie Gminy w Świętajnie – Świętajno 104, 19-411 Świętajno.

Stwierdzono, że ww. lokale dysponowały odrębnym pomieszczeniem przeznaczonym do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej.

Lokale zostały oznakowane we właściwy sposób. Posiadały dostęp do instalacji energetycznej, telekomunikacyjnej, a także do Internetu. Zostały wyposażone w komputer z wymaganym oprogramowaniem umożliwiającym edycję tekstu, przesyłanie i odbieranie danych oraz porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej, a także w drukarkę i urządzenie pozwalające na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej. Zapewniono również dostęp do internetowego systemu informacji prawnej. Ponadto stwierdzono, iż wyposażenie lokali zapewniało bezpieczne przechowywanie dokumentów zawierających dane osobowe, uniemożliwiające dostęp do nich osobom nieupoważnionym (szafka zamykane na klucz) oraz umożliwiało zachowanie dyskrecji przy uzyskiwaniu pomocy przez osoby uprawnione.

[akta kontroli str. 367-387]

Nie zgłasza się uwag w powyższym zakresie.

f) wyposażenie poczekalni punktu:

Ogłędziny wykazały, że ww. lokale dysponowały miejscem przeznaczonym dla osób oczekujących na udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W poczekalniach udostępniono: listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o której mowa w art. 8a ust. 1 ustawy; karty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz poradnictwa dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, a także informacje o zasadach i zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz osobach uprawnionych do ich otrzymywania. Ponadto w poczekalni wywieszono informacje nt. przekazywania przez osoby uprawnione opinii o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnie poradnictwie obywatelskim oraz umieszczono urnę na część B kart pomocy.

[akta kontroli str. 367-387]

Nie zgłasza się uwag w powyższym zakresie.

g) dokumentacja i sprawozdawczość:

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy, każdy przypadek udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dokumentuje się w karcie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. W myśl ust. 3 ww. artykułu ustawy, część A karty pomocy wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 4 ust. 2 ustawy, adwokaci i radcy prawni przekazują staroście do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy. Karta ta może zostać przekazana drogą elektroniczną.

Z udzielonych wyjaśnień wynika, iż informacja zwrotna o prawidłowości wypełnienia części A kart pomocy jest przekazywana Staroście Oleckiemu w terminie wskazanym w art. 7 ust. 3 ustawy, tj. do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

[akta kontroli str.99]

Ponadto stwierdzono, że starosta w wymaganym ustawą terminie przekazuje wojewodzie kwartalne sprawozdania o wykonywaniu zadań, o których mowa w art. 7 ust. 3 ustawy.

[akta kontroli str. 257-274]

Jak wynika z oświadczenia złożonego przez pracownika odpowiedzialnego za realizację zadania, karty pomocy – część B odbierane są z punktów na koniec każdego miesiąca i analizowane pod kątem usprawnień, do analizy uwzględnia się karty odebrane i wyjęte z urn w poszczególnych punktach. Z osobami, które pozostawiły numer telefonu nie przeprowadza się dodatkowych wywiadów telefonicznych. Karty pomocy – część B nie są przekazywane do organizacji pozarządowych, gdyż na rok 2019 organizacja nie została wyłoniona, o czym mowa w dalszej części dokumentu.

[akta kontroli str. 99]

h) rozliczenie wykorzystania dotacji (kwota przyznanej dotacji, wykonanie, niewykorzystanie kwoty dotacji, zwrot, oświadczenie starosty o wykorzystaniu dotacji zgodnie z przeznaczeniem).

W 2018 r. Starostwo Powiatowe w Olecku otrzymało w ramach rozdziału 75515 § 2110 – Nieodpłatna pomoc prawna dotację celową w łącznej wysokości 125 208,00 zł., w tym:

- a) na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 ustawy – 60 725,88 zł;
- b) na rzecz organizacji pozarządowej – 60 725,88 zł;
- c) na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadania – 3 756,24 zł.

Ustalono, że na dzień 31 grudnia 2018 r. przedmiotową dotację wydatkowano w łącznej kwocie 124 703,73 zł, w tym:

- a) na wynagrodzenia z tytułu umów, o których mowa w art. 6 ustawy – 60 221,61 zł.
- b) na rzecz organizacji pozarządowej – 60 725,88 zł.
- c) na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadania – 3 756,24 zł.

Oświadczono, że dotacja przekazana w ramach rozdziału 75515§2110 została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, rozliczona, a w części niewykorzystanej, tj. w kwocie 565,87 zł zwrócona na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

[akta kontroli str. 366]

2) Jakość usług i obsługi, w szczególności:

- a) dbałość o merytoryczną jakość usług;

Na dzień rozpoczęcia kontroli niemożliwym było dokonanie oceny wykorzystania przez powiat ocen porad obywatelskich wykonanych przez wojewodę po pierwsze z uwagi na fakt, że nieodpłatne porady obywatelskie nie były świadczone, a po drugie, jak zaznaczyło Ministerstwo Sprawiedliwości, zastosowanie tego instrumentu będzie możliwe po zamówieniu przez wojewodę recenzji, wydaniu na tej podstawie ocen porad obywatelskich oraz przekazaniu ich staroście celem wykorzystania w sprawowanej kontroli nad działalnością organizacji pozarządowych świadczących nieodpłatne porady obywatelskie.

W zakresie współpracy z samorządami prawniczymi dokonano następujących ustaleń: Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, Powiat Olecki zawarł z Okręgową Radą Adwokacką w Białymstoku i Radą Okręgową Izby Radców Prawnych w Białymstoku w dniu 31 października 2018 r. porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze tego powiatu. Na podstawie ww. porozumień samorząd prawniczy został zobowiązany do przedłożenia powiatowi w terminie 14 dni od podpisania porozumienia imiennych wykazów adwokatów, radców prawnych oraz ich zastępców, którzy będą udzielali nieodpłatnej pomocy prawnej w punkcie npp w Olecku. ORA i OIRP wywiązały się z postanowień w ww. zakresie i przedłożyły w stosowne wykazy (jednakże OIRP dopiero 30.11.2018 r.)

[akta kontroli str. 347-361]

W związku z niewyłonieniem organizacji pozarządowej wystąpiono do Izby Adwokackiej oraz Okręgową Izby Radców Prawnych w Białymstoku pismami z dnia 3 grudnia 2018 r., znak: R.032.93.2018 z prośbą o imienne wskazanie adwokatów/radców prawnych oraz ich zastępców, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem

planowanych dyżurów w punktach, w których pierwotnie porady prawne miały być świadczone przez organizację pozarządową.

W odpowiedzi na ww. pismo dziekani ww. instytucji wyznaczyli przedstawicieli do pracy w ww. punktach – o czym poinformowano Starostę Oleckiego (pisma z dnia 10.12.2018 r., znak: L.dz. 2787/W/2018 i OIRP 1805/2018).

[akta kontroli str. 347-361]

b) korzystanie z opinii o jakości usług;

Nowelizacja ustawy wprowadza tzw. ankiety satysfakcji klientów. Każdy uprawniony korzystający z porady na koniec wizyty może wypełnić anonimową ankietę, w której przekaze swoją opinię o usłudze (art. 7 ust. 1 zdanie drugie ustawy). Uprawniony może również późniejszym terminie zgłosić uwagi bezpośrednio do odpowiedniego starosty. Stosownie do art. 7 ust. 3 kartę pomocy, z wyjątkiem części obejmującej opinię osoby uprawnionej o udzielonej pomocy, oraz oświadczenie, o którym mowa w art. 4 ust. 2, adwokat lub radca prawny przekazują staroście do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, w sposób uniemożliwiający powiązanie oświadczenia osoby uprawnionej z kartą pomocy.

Starosta Olecki w piśmie z dnia 05.06.2019 r. poinformował, że „Karty pomocy (Cz. A) oraz oświadczenia, o których mowa w art. 4 ust. 3 ustawy, adwokaci i radcowie przekazują do dziesiątego dnia następnego miesiąca kalendarzowego, tj. w terminie wskazanym w art. 7 ust.3 ustawy”.

[akta kontroli str. 99]

Z udzielonych wyjaśnień Starosty Oleckiego wynika również, że *Karty pomocy – cz.B odbierane są z punktów na koniec każdego miesiąca i analizowane pod kątem usprawnień. Do analizy uwzględnia się karty odebrane i wyjęte z urn w poszczególne punktach. Z osobami, które pozostawiły numer nie przeprowadzono dodatkowych wywiadów telefonicznych. Natomiast karty pomocy cz. B nie są przekazywane do organizacji pozarządowych, gdyż organizacja na rok 2019 nie została wyłoniona”.*

[akta kontroli str. 99]

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że ww. karty nie były również przekazywane samorządom prawniczym, co stanowi uchybienie, skutkujące naruszeniem § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia, zgodnie z którym starosta co najmniej (tj. minimum, najmniej, nie mniej niż) raz w miesiącu (tj. miesięcznie, co miesiąc, w każdym miesiącu danego roku) przekazuje dziekanom właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych oraz właściwej organizacji pozarządowej zawarte w części B kart pomocy, opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej.

Ponadto w powyższym obszarze kontrola wykazała, iż części B kart pomocy zostały opatrzone pieczęcią Starostwa Powiatowego w Olecku. Karty zostały wyłożone przy urnie, celem zapewnienia możliwości złożenia opinii przez osobę korzystającą z usług.

c) integracja usług z innymi formami darmowego poradnictwa;

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy Starosta Olecki sporządził listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, o czym szczegółowo w pkt 1 lit. b dokumentu.

Z udzielonych informacji wynika, że w okresie od 1 stycznia 2019 r. do dnia 5 czerwca 2019 r. na terenie powiatu oleckiego nie wystąpiły przypadki, o których mowa w art. 5 ust. 4 ustawy, tj. przekierowania osoby uprawnionej do innych systemów wsparcia obywateli, w związku z niemożnością całościowego lub częściowego rozwiązania jej problemu w drodze porady adwokata lub radcy prawnego.

Przedmiotowy zapis znalazł swoje odzwierciedlenie w zapisach §2 pkt 6 umów na świadczenie nieodpłatnych porad prawnych przez adwokatów/radców prawnych cyt.: „*W przypadku stwierdzenia że przedstawiony przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo w części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat informuje osobę uprawnioną o możliwości uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa wskazanych na liście sporządzonej przez starostę*”.

[akta kontroli str. 97, 238-251]

d) dotatkowe wsparcie osób uprawnionych.

W pkt. III ppkt. 9 ogłoszenia o otwartym konkursie wskazano, iż organizacja pozarządowa - w ramach oferty - może przedstawić dodatkowo porozumienia o wolontariacie zawarte z osobami, które będą wykonywały świadczenia w ramach prowadzonego punktu, w tym służyły asystą osobom, o których mowa w art. 4 ustawy, mającym trudności samodzielnej realizacji porady, w szczególności z powodu niepełnosprawności, podeszłego wieku albo innych okoliczności życiowych. Z uwagi na fakt, że na rok 2019 nie wyłoniono organizacji pozarządowej, nie dokonano weryfikacji form wsparcia dla osób uprawnionych w takich dokumentach jak oferta czy umowa zawarta z organizacją pozarządową, a usługa asysty jest oferowana w miarę możliwości.

[akta kontroli str. 150]

3) Działalność kontrolna starosty, prowadzona na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy

Starosta sprawuje kontrolę bieżącą nad wykonywaniem zadań przez organizację, której zleca prowadzenie punktu na terenie danego powiatu. Zgodnie z art. 11 ust. 8 ustawy, odbywa się ona na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Zgodnie z art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organ administracji publicznej zlecający realizację zadania publicznego, może dokonywać kontroli i oceny realizacji zadania, w szczególności:

- stopnia realizacji zadania;
- efektywności, rzetelności i jakości realizacji zadania,
- prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
- prowadzenia dokumentacji związanej z realizowanym zadaniem.

Zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Sprawiedliwości, tego typu kontrola ma dotyczyć wykonania umowy, a zatem powinna odbywać się przynajmniej raz w roku.

W § 10 pkt. 1-6 umowy zawartej z organizacją pozarządową w dniu 28 grudnia 2017 r. wskazano, iż Starosta sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania publicznego przez fundację, w tym wydatkowania przekazanej dotacji. Kontrola może być przeprowadzona w toku realizacji zadania publicznego oraz po jego zakończeniu do czasu ustania obowiązku, o którym mowa w § 6 pkt 2 umowy, tj. czasu wyznaczonego do przechowywania dokumentacji związanej z realizacją zadania. W ramach kontroli zleceniodawca może badać dokumenty i inne nośniki, które mają lub mogą mieć znaczenie dla oceny prawidłowości wykonywania zadania publicznego. W §10 pkt 5 niniejszej umowy wskazano, że o wynikach kontroli zleceniodawca poinformuje zleceniobiorcę, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przekaże mu wnioski i zalecenia mające na celu ich usunięcie.

Natomiast w ramach § 13-15 umowy określono przypadki: rozwiązania umowy za porozumieniem stron, przez zleceniobiorcę oraz rozwiązania umowy przez zleceniodawcę.

[akta kontroli str. 99, 179]

W związku z powyższym należy stwierdzić, że w umowie z organizacją pozarządową realizującą zadanie publiczne w 2018 r. zagwarantowano wszechstronne możliwości kontroli prawidłowości wykonywania zadań oraz określono zasady odpowiedzialności zleceniobiorcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zadań, a także za niewykonanie wniosków i zaleceń otrzymanych po kontroli.

Z uwagi na fakt, że zapisy dotyczące kontroli zostały zawarte w umowie z organizacją, świadcząca usługi w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., a w przedłożonej dokumentacji nie stwierdzono żadnej dokumentacji z kontroli, zadano pytanie, czy w okresie objętym kontrolą starosta przeprowadzał kontrole wykonywania zadań zgodnie z art. 11 ust 8 ustawy?

Na powyższą okoliczność złożono następujące wyjaśnienia, cyt.: „*Starosta Olecki nie przeprowadzał w 2018 r. kontroli wykonywania zadań zgodnie z art. 11 ust 8 ustawy. Wyloniona w 2018 r. organizacja pozarządowa do prowadzenia na terenie Powiatu Oleckiego punkt nieodpłatnej pomocy prawnej w ustawowym terminie złożyła sprawozdanie z wykonania zadania publicznego, o którym mowa w art. 18 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Organizacja pozarządowa w sposób rzetelny wypełnia swoje obowiązki, co potwierdzają otrzymane informacje od Wójtów i Sekretarzy Gmin. Organizacja na bieżąco przekazywała niezbędne dokumenty. W związku z powyższym nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia kontroli. Również w 2018 r. nie odnotowano skarg na organizację*”.

[akta kontroli str. 99]

Wyjaśnienie powyższe nie może zostać uwzględnione, gdyż samo składanie sprawozdań i pozytywne opinie Wójtów i Sekretarzy gmin, na terenie których świadczone były przez wylonioną organizację porady, nie wypełnia znamion kontroli, o której mowa w art. 11 ust 8 ustawy. Dlatego też zaniechanie obowiązku kontrolnego należy ocenić w kategorii nieprawidłowości, za powstanie której odpowiedzialność ponosi Starosta.

Na rok 2019 żadna z fundacji nie została wyłoniona, a zatem obowiązek realizacji kontroli nie podlegał ocenie.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Mając na uwadze powyższe oceny i wnioski, zalecam:

1. Prowadzenie kontroli wykonania przez organizację pozarządową warunków umowy, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 11 ust. 8 ustawy.
2. Wzmoczenie działań promocyjnych i prowadzenie ich w sposób systematyczny i zróżnicowany, tj. z wykorzystaniem także innych niż Internet środków przekazu, celem dotarcia z informacją o systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do jak najszerszego grona beneficjentów.
3. Przekazywanie raz w miesiącu dziekanom samorządów prawniczych opinii osób uprawnionych, zawartych w cz. B Kart pomocy o udzielonych poradach prawnych, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z §9 ust. 1 rozporządzenia.

Proszę Pana Starostę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poinformowanie Wojewody Warmińsko – Mazurskiego w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Artur Chojecki

(dokument podpisany podpisem elektronicznym)